

imenujemo po nje izumitelju Trolleyu Trolleyjeva žica. Električni tok gre potem po drsalnem locnju v motor in iz tega po železničnih šinah nazaj v akumulatorje. Kakor hitro pride električni tok v motor, jame le-ta delovati, t. j. njegov vrtljivi del se prične z veliko silo vrteti okolo svoje osi, ki nosi majhno zobčasto kolo. To kolo pa se vjema s svojimi zobmi v drugo podobno, a večje kolo, ki je pritrjeno na osi voznih koles. Zato se morajo vrteti tudi ta kolesa, in voz se premika s poljubno hitrostjo po tiru.

Na vozu je strojevodja, ki spušča električni tok v motor in vodi torej voz; poleg njega pa je tudi izprevodnik, ki daje z majhnim zvoncem znamenje, kdaj naj strojevodja voz ustavi ali spravi v tir, obenem pa daje ljudem, ki se vozijo, proti določenemu plačilu vozne listke.

Električna sila, ki se tu uporablja, more postati tudi nevarna ljudem in živalim, ki bi prišli z njo v neposredno dotiko. Če bi se n. pr. odtrgala zračna žica in bi padla na kakega človeka ali kako žival, bi nastala za dotičnega velika nevarnost, da, električni tok ga utegne celo usmrtiti ali pa pohabiti za vse življenje. Tudi bi bilo jako nevarno, ko bi se napete žice dotaknili z mokro palico, še bolj pa s kovinskim drogom: Bodite torej vsekdar oprezni, da se izognete nesreči!

Jazbec.

Spisal *dr. Ivan Robida.*

S tavim krajcar ali tudi dva, da ne poznate te živali, kakor jo kaže slika pred vami. Pes ni, ker ima prekratke noge, pa tudi maček ni, ker ima prepodolgasto glavo, a tudi lisica ne, ker nima dolgega in metlastega repa! Saj vidim, da ne veste, kako se pravi tej živali, ker je še tudi niste videli nikoli. In jaz vem, zakaj ne. —

Ker stanuje daleč sredi temnih gozdov, globoko pod zemljo in ker prihaja samo takrat iz brloga, ko vi vsi davno že spite in sanjate o zlatih angelcih!

Pa naj bo, povem vam, kako je ime temu stricu, in še kaj več, če boste pazno poslušali. No, glejte torej, to je — jazbec.

Da, jazbec! Ni res — čudna žival! Preko vsakega očesa se vlečeta na obeh straneh ploščate glave žametastočrna pramena, med katerima se blišči bela lisa, raztezajoča se čez čelo pa doli na tilnik. Sicer mu pa život pokriva siva, resasta dlaka, ne sicer gosta, zato pa tem bolj dolga in ščetinasta. Na kratkih, lopatastih nožicah so črnobarvene kocine krajše, zato pa tem gosteje nasejane. Po sredini hrbtna dolžine nosi jazbec precej široko, temno-sivo progo, ki preide tudi na njegov precej majhen in ploščat rep. Gorenja čeljust presega z majhnim rilčkom spodnjo, v obeh pa tiči vrsta drobnih, a močnih in ostrih zob. Uhlji pa so tako majhni, da se komaj zapazijo; tudi

oči, črne kot oglje, niso kaj velike — a vzlic temu jazbec izvrstno sliši in vidi, pa tudi njegov nos ne vohlja nič manj kot slabo.

Rekel sem že, da ima lopataste nožice, oborožene s krepkimi kremplji. Pa jih tudi v istini rabi prav kakor lopate, zakaj njemu se ne godi tako dobro kakor vam, ljubi otroci, ki vam skrbe starši za dom in stanovanje. Jazbec pa si mora to vse sam preskrbeti; dela se ne straši in ker ima pripravno orodje, si kaj brzo izkoplje na kakem samotnem kraju luknjo v zemljo, ki jo z nadaljnim grebenjem izvede v razširjen podzemski rovast brlog. No, časih se pa tudi malo polenari, da si ne izgrebe sam svoje palače — namreč tedaj ne, kadar najde prazno stanovanje, v katerem je svoj čas že morda bival kak njegov sorodnik.

V takem stanovišču torej preživi jazbec vsaj dobro polovico svojega življenja; dnevne svetlobe se boji, in pred mrakom ga ni videti izven njegove trdnjave. Zvit v svitek, nosek utaknjen med zadnji nogi — tako leži na svojem izmahú, mrve in listja znešenem ležišču! Kadar pa pri svetitjo večerne zvezdice ali priplava srebrna luna na nebo, tedaj si misli jazbec: »Čas bo, da vstaneš!« Tudi želodec ga opominja — zaspanega, čmernega samotarja. Pomane si oči, otrese prah in pesek iz kožuha, malo pogodrnja in leze previdno k izhodu, neprestano nubajoč, če ne bi kje našel svarilno sled, ki bi mu izdala, da preži sovražnik nanj; zakaj jazbec je jako nezaupljiva in

previdna zver. Vsaka senca, vsak veter, vsak najmanjši šum se mu zdi sumljiv, in takoj se umakne v svoje podzemsko rovišče nazaj, če se mu ne zdi

vse v redu. Ako je končno srečno izlezel iz luknje, postoji malo ter pomišlja, kam bi jo ubral to noč na — zajtrk. In tedaj se prično zanj nove skrbi: on nima mamice kakor vi, da bi mu skuhalo skodelico sladke kave ali mu jo morda celo prinesla na posteljico, kakor se to dogodi marsikateremu izmed vas, kar vas je pravih zaspančkov, ki radi malo pozaspate, posebno pa, kadar so počitnice, ni res?

Jazbec si mora sam iskati svojega kosilca. »Kam naj bi šel nocoj?« se vprašuje. »Ondi doli v vasi pri sosedovih je medena tepka — ej, to bi bila pojedina, da bi se kar slin cedilo! A črni Sultan na dvorišču je zvest čuvaj in ne trpi, da bi hodili tujci pobirat domačega sadja. Mala Anica in njen še manjši bratec poiščeta zjutraj vsako hruško, ki je padla ponoči z drevesa; če bi ta dva poprosil!« — Pa kaj, ko govoriti ne zna, se jih tudi boji in vrhutega ne bi šel za ves svet ob solncu iz brloga. S Sultanom pa ni nič! Ta bi ga zgrabil brez usmiljenja za vrat in mu raztrgal njegov lepo osnaženi, gorki kožuh, če ga ne bi kar na mestu zadavil. In jazbec premišlja

dalje . . . »Aj, tja pojdem«, se končno odloči, »na Jamarjevo njivo. Tam je visoka, mlečnata koruza, in tudi ta mi pojde v slast.« In tako jo krene med grmovjem in visoko travo, med širokolistnatimi bukvami in vitkimi jelkami

po gozdnem robu na njivo. Kmalu se izgubi med visokimi koruznimi stebli in mogočnimi njenimi listi, in le njegovo glasno cmakanje svedoči, kako obilo obeduje. In vedno še lomi stebela, in še se čuje čudno hlastanje in žvečenje v samotni, tihi noči, dokler se ne pokaže na vzhodu nad gorami jasni svit prve jutranje zarje. To pa je za jazbeca znamenje kakor za vas šolski zvonec ali ura na stolpu — hajd! — domov po rosni travi in jutranji megli! Tuintam se še malo obregne, postoji, oddahne in prisluškuje. V daljini zalaja pes, za njim drugi, tretji . . . med resjem se oglašča gozdni škranec, na visoki hoji skovika skovir. Čas je, da se vrneš, nočni potnik! Tedaj pa izgine naš prijatelj kakor senca v gostem grmovju, in ko prisvetijo prvi solnčni žarki na rosno zelenje, že smrči doma ta gozdni čudak in spi trdno spanje — pravičnika.

Pravičnika? — Ne vem, če je vedno tako pravično to spanje, in če nima naš znanec ničesar na vesti, kar bi mu jo utegnilo težiti, če bi jo sploh imel. Jazbec namreč ni vedno tako nedolžen, kakor se je pokazal to noč. Priložnost dela greh, pravi star pregovor, in tako je tudi pri jazbecu. Če najde pri svojih nočnih potovanjih jajčeca v drobnem ptičjem gnezdu, ali tudi mlade, komaj izvaljene ptičice v njem, tedaj se prav nič ne obotavlja in spravi vse v svoj vedno lačni želodec. In kadar naleti na zajčka - mladiča, ki še ne zna dobro skakati in bežati, ali dobi v kremplje bolno jerebico, ju zadavi in poje brez vsakega usmiljenja. Poleg škode torej, kar jo napravi na poljskih pridelkih, pade tudi še marsikatera divjačina na njegov račun.

Krivico pa bi mu delali, če bi ga naravnost imenovali tatú ali roparja. On ne zalezuje nikdar živali in se izvečine redi s sočivjem, sadjem, lesnikami, jagodami, polži in hrošči. V tem zadnjem slučaju je celo koristna žival, četudi seveda v neznatni meri. Več nam koristi njegov kožuh in njegova mast, ki ju lovec lahko proda za dober denar, če se mu je posrečilo vjeti jazbeca ali ga ustreliti, kar pa ni prav posebno lahko, ker se zna jazbec dobro skrivati in tudi ni nikakor počasen. Vrhutega pa, kakor smo videli, je jako oprezen in nezaupljiv, tako da se ne zaleti kar meni nič tebi nič v pretečo mu nevarnost.

Jazbec živi vedno samotno in ne ljubi družčine. Meseca velikega srpana se ženi, pa ne živi kaj dolgo s svojo družico, ampak zakon se razdere kmalu, in mož in žena hodita zopet vsak svoja pota — tja do jeseni.

Ko pa padejo prve slane, in se obelijo vrhovi naših planin, tedaj se jazbec zakoplje še globočje v svoj brlog in leže k zimskemu spanju, ki ga spi tja do konca meseca svečna. Ker seveda med tem časom ničesar ne je in gre kvečjemu parkrat pit na bližnji studenec, močno shujša in se prebudi spomladi z veliko slastjo in lakoto, katero izkuša po možnosti utešiti z vsem, kar se mu zdi količkaj povzbitno.

Pri jazbečevi ženi — materi jazbečuhi — pa pridejo sedaj še druge, nove skrbi na vrsto. V sušcu — časih malo prej, časih pozneje — pridejo mladiči na svet. Prav čudni so ti malčki v svojih volnatih kožuškkih, iz katerih gledajo plaho drobne, črne oči. Kadar nehajo sesati, tedaj jim pri-naša mati še nekaj časa potrebne hrane, potem pa jih ostavi za vedno, in

mali ubožčki se osamljeni razkropé širom gozda, po grmovju in luknjah in morajo že v nežni mladosti skrbeti za svoj vsakdanji živež.

Mladi jazbeci se dajo udomačiti in se privadijo dokaj na človeka, tako da gredo kamorkoli z njim. Vendar ostanejo tujim ljudem nasproti ves čas svojega življenja plahi in nedostopni. Kadar pa se postarajo, tedaj so vedno slabovoljni in popadejo večkrat tudi brez vzroka lastnega gospodarja. Poleg tega prespe ves dan in se skrivajo v vsakem temnem kotičku, katerega morejo doseči. To bi pa že za vas ne bilo, ni res, dragi otroci, in kužek, ki se ves dan suče in dobrika kraj vas, vam je gotovo ljubši. Saj je pa tudi pes domača žival, jazbec pa gozdna, kjer edino se počuti tako dobro kakor kužek v hiši vašega očeta in vi z njim.

Náš Žiga na dvorišču.

Rica, rica, raca
iz vodé kobaca,
kréljut dviga,
z repkom miga,
zdaj na levo, zdaj na pravo
zviija vratek, meče glavo.
Rica, rica, raca
iz vodé kobaca.

Pita, pita, puta
pesek brska ljuta;
kljun je njen kot iz zlata,
prelepó oko ima.
Pita, pita, puta
pesek brska ljuta.

Pita, pita, puta
pesek brska ljuta,
glasno kliče: „Kokodak!
K meni brž pred hišni prag!“
Piške drobne prilete,
se ob puči razvrsté:

„Tu smo vaše piške zdaj,
kaj bi radi, mamka, kaj?“
Putá pravi: „Mojčki vi,
glejte zrnja — en, dva, tri —
miza je pripravljena,
jed na nji postavljena!“
Pita, pita, puta
pesek brska ljuta.

Giska, giska, goska
naša nima noska,
kljun zato pa lep ima,
brode v vodi, čopota,
vozi sem se, vozi tja
kakor barka sred morja.
Mož-gosjak za njo hiši,
se nad gosko razjezi:
„Kdo pa kuhal bo doma,
če se nosiš kot gospa?
Goska mora koj domú
kuhat zajtrka možú!“

Dr. Ivan Robida.

